Nadnárodná správa

RoW-POWER

Enhancing support for Roma women victims of GBV

OBSAH

Nadnárodná správa - Slovensko

1. Úvod 3

2.1 Prieskum - Právne nariadenia a štruktúry na riešenie rodovo podmieneného násilia -súčasná situácia, charakteristiky v rôznych partnerských krajinách 3

2.2 Oficiálne protokoly a zistené nedostatky v legislatívnom usmernení 5

3. Terénny výskum 5

3.1 Zhrnutie výsledkov z organizovanej fókusovej skupiny / rozhovorov s odborníkmi na problematiku RPN 6

3.2 Zhrnutie výsledkov z organizovanej fókusovej skupiny / rozhovorov s rómskymi mediátormi 9

3.3 Zhrnutie výsledkov online dotazníkov pre odborníkov na problematiku RPN 11

3.4 Zhrnutie výsledkov online dotazníkov pre rómskych mediátorov 13

4. Závery/odporúčania a navrhované matice vzdelávacích cieľov pre rómskych mediátorov a odborníkov v oblasti RPN 16

Nadnárodná správa

1. Úvod

Táto nadnárodná správa je vypracovaná v rámci projektu Erasmus+ KA2 RoW POWER - Zlepšenie podpory žien rómskych marginalizovaných skupín, ktoré sa stali obeťami rodovo podmieneného násilia (RPN). V období od marca do júna 2024 sa uskutočnil teoretický výskum literatúry a vedeckých odkazov, ako aj online odkazov, pričom sa použili najmä údaje a informácie z posledných troch rokov [2021 - 2024]. Online prieskum a terénny výskum sa uskutočnil v období od marca do júla 2024. Národná správa sa zameriava na poukázanie na nadnárodný rámec [existujúce oficiálne nariadenia a mechanizmy] boja proti rodovo podmienenému násiliu, ktorému čelia rómske ženy a ženy vo všetkých šiestich (6) krajinách realizujúcich projekt, a na poskytnutie dôležitého prehľadu o výzvach a nedostatku vedomostí a zručností, ktorým čelia rómski mediátori aj odborníci v oblasti boja proti rodovo podmienenému násiliu, aby mohli plnohodnotne podporiť a viesť rómske ženy, ktoré sú obeťami RPN alebo sú ohrozené RPN. Zároveň pevne veríme, že táto správa zhrnie, či už existujúce osvedčené postupy, vzdelávacie programy alebo vzdelávacie semináre pre rómskych mediátorov a odborníkov na RPN, ktorí sa špecializujú na podporu obetí RPN z marginalizovaných skupín, ako aj vzdelávacie programy pre spoluprácu medzi nimi.

2.1 Prieskum – Právne nariadenia a štruktúry na riešenie rodovo podmieneného násilia - súčasná situácia a charakteristiky v jednotlivých partnerských krajinách.

Na základe výsledkov výskumu je základným najvyšším nariadením a rámcom, ktorým sa riadi prevencia a boj proti rodovo podmienenému násiliu v Európe, a to tak v EÚ, ako aj v pristupujúcich krajinách, Istanbulský dohovor. Všetky projektové krajiny Nemecko, Grécko, Španielsko, Írsko, Rumunsko, Severné Macedónsko podpísali a ratifikovali dohovor, s výnimkou Slovenska, ktoré dohovor podpísalo, ale neratifikovalo.

Stručná analýza Istanbulského dohovoru: Istanbulský dohovor, známy aj ako Dohovor Rady Európy o predchádzaní násiliu na ženách a domácemu násiliu a o boji proti

nemu, je medzinárodná zmluva prijatá v roku 2011 Radou Európy. Je to prvý právne záväzný dokument v Európe zameraný na násilie páchané na ženách a domáce násilie.

- ➢ Hlavné ciele dohovoru:
    1) Prevencia násilia páchaného na ženách: Dohovor podporuje opatrenia na prevenciu násilia prostredníctvom vzdelávacích programov, zvyšovania povedomia a posilňovania práv žien.
    2) Ochrana obetí: poskytuje usmernenia na zriadenie podporných štruktúr, akými sú azyly, linky pomoci a poradenské služby.
    3) Stíhanie páchateľov: Zavádza násilie páchané na ženách a domáce násilie ako trestné činy a podporuje prísne presadzovanie práva.
    4) Koordinácia politiky: nabáda členské štáty, aby prijali komplexné a koordinované politiky na riešenie násilia páchaného na ženách
- ➢ Záväzky členských štátov: Štáty, ktoré podpíšu a ratifikujú dohovor, sa zaväzujú k rôznym záväzkom, vrátane:

Legislatívnych opatrení: Sú povinné zosúladiť svoje vnútroštátne právne predpisy s požiadavkami dohovoru tým, že budú kriminalizovať rôzne formy násilia páchaného na ženách (napr. fyzické, sexuálne, psychické a ekonomické násilie).

Prevencie a vzdelávania: Sú povinné podporovať informovanosť a vzdelávanie odborníkov a verejnosti v oblasti prevencie násilia páchaného na ženách.

Ochrany a podpory obetí: Sú povinné poskytovať ochranu a podporu obetiam prostredníctvom služieb, ako sú azylové domy, linky pomoci a poradenstvo.

Zberu údajov a výskumu: Musia zhromažďovať údaje a vykonávať výskum s cieľom lepšie pochopiť a riešiť násilie páchané na ženách.

Medzinárodnej spolupráce: Podporuje sa spolupráca medzi štátmi v boji proti násiliu páchanému na ženách, ako aj výmena osvedčených postupov.

- ➢ Vykonávanie dohovoru: Monitorovanie vykonávania dohovoru vykonáva Skupina expertov pre opatrenia proti násiliu na ženách a domácemu násiliu (z angl. GREVIO). GREVIO hodnotí level dodržiavania zásad dohovoru členskými štátmi a poskytuje odporúčania na ich zlepšenie.

- Zo zúčastnených krajín projektu RoW Power jediným štátom, ktorý nepodpísal a neratifikoval Istanbulský Dohovor, je Slovensko.

2.2 Oficiálne protokoly a zistené nedostatky v legislatívnom usmernení.

Na základe účasti členských štátov, ktoré podpísali a ratifikovali Istanbulský dohovor (okrem Slovenska v prípade partnerských krajín programu), je zrejmý záväzok európskych krajín implementovať dohovor na národnej úrovni. Preto:

- Národná úroveň: Existencia a implementácia organizovaného národného systému na boj proti rodovému a domácemu násiliu a jeho evidenciu v partnerských krajinách.
- Všetky zúčastnené partnerské krajiny vytvorili organizovaný systém boja proti rodovému a domácemu násiliu a jeho evidencie na národnej úrovni pod záštitou príslušných ministerstiev alebo ich generálnych sekretariátov v spolupráci s rôznymi kompetentnými aktérmi.
- Účinnosť a vykonávanie národných stratégií v tejto oblasti nie sú merateľné, pretože údaje nie sú dostatočné, ako zdôraznil výbor GREVIO.
- Zároveň (s výnimkou Španielska a Írska) sa žiadna z národných stratégií ani existujúcich vnútroštátnych právnych predpisov, protokolov alebo postupov nezameriava na skupinu rómskych žien, ktorá čelí viacnásobnému, odlišnému a intenzívnejšiemu násiliu a vylúčeniu v súvislosti s RPN.

3. Terénny výskum

Terénne mapovanie/výskum sa uskutočnilo v mesiacoch marec až júl 2024 pomocou online dotazníkov a fokusových skupín, ktoré sa uskutočnili za prítomnosti expertov buď online, alebo osobne. Na terénnom mapovaní potrieb, ktoré sa uskutočnilo vo všetkých šiestich (6) implementačných krajinách Nemecko, Grécko, Španielsko, Írsko, Slovensko, Severné Macedónsko, sa celkovo zúčastnilo najmenej sto sedemdesiatpäť (175) účastníkov. Kľúčové cieľové skupiny, na ktoré sa mapovanie v teréne zameralo, boli:

MERGE ORM AT 2 /* s a

- Profesionáli v oblasti rodovo podmieneného násilia ako všeobecná kategória slúžiaca v oblasti oznamovania, podpory a poradenstva pre ženy - obete rodovo podmieneného násilia, teda sociálni pracovníci, poradcovia v oblasti rodovo podmieneného násilia, psychológovia a psychoterapeuti, právni poradcovia a sociálni vedci zaoberajúci sa problematikou rodovo podmieneného násilia. Táto všeobecná skupina odpovedala na online dotazníky.
- Rómski mediátori ako všeobecná kategória pôsobiaca v rómskych komunitných centrách a rôznych mimovládnych organizáciách ako mediátori pre sociálne začlenenie, mediátori pre vzdelávanie, mediátori pre zdravie alebo mediátori so všeobecnými povinnosťami. Táto všeobecná skupina odpovedala na online dotazníky.
- Odborníčky a odborníci na problematiku RPN, ktorí pracujú v priemere viac ako 5 rokov v oblasti oznamovania, podpory a poradenstva pre ženy - obete rodovo podmieneného násilia. Táto skupina sa zúčastnila na fokusových skupinách pre odborných pracovníkov v oblasti GBV.
- Odborní rómski mediátori, ktorí pracovali viac ako 6 rokov v komunitných centrách a mimovládnych organizáciách a majú relevantné skúsenosti so službou rómskym ženám a populácii vo viacerých otázkach psychosociálnej podpory a sociálneho začlenenia. Táto skupina sa zúčastnila na fokusových skupinách pre rómskych mediátorov expertov.

3.1 Zhrnutie výsledkov z organizovanej fókusovej skupiny / rozhovorov s odborníkmi na problematiku RPN

Fokusové skupiny sa uskutočnili vo všetkých šiestich (6) implementujúcich krajinách (Nemecko, Grécko, Írsko, Severné Macedónsko, Slovensko, Španielsko) Stretnutia/rozhovory s odborníkmi na problematiku GBV v rámci fokusovej skupiny sa uskutočnili prostredníctvom osobných stretnutí alebo prostredníctvom Zoomu/Online stretnutí v období od marca do júla 2024. Celkovo sa na stretnutiach zúčastnilo najmenej päťdesiat (30) odborníkov na RPN (ženy a muži), ktorých cieľom bolo identifikovať ich potreby v oblasti odbornej prípravy a nedostatky v zručnostiach, aby mohli účinne spolupracovať s rómskymi mediátormi s cieľom, účinne podporovať a poskytovať poradenstvo rómskym ženám, ktoré sa stali obeťami rodovo podmieneného násilia.

Pracovné skúsenosti s podporou žien, ktoré sa stali obeťami násilia:

- Väčšina účastníkov pracuje viac ako 7 rokov v službách a podporných štruktúrach pre obete rodovo podmieneného násilia

Pracovné skúsenosti s podporou rómskych žien, ktoré sa stali obeťami násilia:

- Takmer všetci odborníci na problematiku RPN odpovedali, že svoje služby obetiam z radov rómskych žien vôbec neponúkajú, keďže počet nahlásených prípadov alebo žiadostí o pomoc v službách, štruktúrach a podporných centrách pre obete RPN je vo všetkých partnerských krajinách zo strany rómskych žien veľmi nízky.

Podľa nich je dôvodom nízkeho počtu prípadov to, že:

- Rómske ženy, ktoré sa stali obeťami RPN, čelia predovšetkým značným ťažkostiam pri dosahovaní služieb v oblasti podpory boja proti RPN, čo je zrejme najväčšia z výziev. Nevedia, kam sa majú obrátiť, alebo oznámiť násilie, ktorému sú vystavené.
- Majú jazykové a kultúrne problémy pri komunikácii s odborníkmi na RPN a potrebujú podporu, aby mohli správne komunikovať.
- Nedostatok dôvery voči odborníkom v oblasti RPN a vládnym agentúram, najmä polícii. V otázkach dôvery a anonymity panuje zdržanlivosť.
- Chýbajú v prípadoch kočovnejšieho typu marginalizovaných rómskych skupín doklady, občianske preukazy, daňové identifikačné čísla, zdravotné poistenie, ktoré nepomáhajú na právnej úrovni.
- Násilie, ktorému sú vystavení, často bagatelizujú alebo ho normalizujú a zamlčujú. Veľkú časť násilia môžu zažívať deti a nemusia mať žiadne prostriedky podpory.
- Nedostatok podporného prostredia
- Ťažkosti s ubytovaním a integráciou v azyloch a domovoch kvôli veľkému počtu detí, zvyčajne nezaopatrených detí
- Veľmi nízka úroveň vzdelania a žiadne pracovné skúsenosti, preto je mnohokrát veľmi ťažké pripraviť takúto znevýhodnenú sociálnu skupinu na sociálnu reintegráciu a ekonomickú nezávislosť.

Podľa zúčastnených odborníkov na problematiku RPN sa pri poskytovaní podpory rómskym ženám, ktoré sa stali obeťami RPN, stretávajú s prekážkami a výzvami. Niektoré z týchto prekážok sú:

- Jazykové problémy, mnohokrát od samotného začiatku je porozumenie s obeťami často naráža na bariéru jazykových problémov a porozumenia
- Nedostatok vedomostí a zručností pre prácu s veľmi zraniteľnou skupinou, akou sú rómske obete RPN, a zároveň nedostatok kultúrneho vzdelania a informácií o obyvateľstve
- Nedostatok vedomostí a zručností pri práci s rómskymi mediátormi
- Neexistuje žiadny systém odporúčaní pre ženské obete RPN a najmä pre obete rómskeho pôvodu.
- Je veľmi ťažké presvedčiť rómske ženy, ktoré sa stali obeťami RPN, aby podnikli právne kroky proti násilníkovi.

Pokiaľ ide o zručnosti, ktoré im chýbajú, takmer všetci účastníci uviedli:

- Komunikačné zručnosti s rómskymi ženami a riešenie prípadov rómskych žien [mimoriadne zraniteľná skupina]
- zručnosti pri práci s rómskymi mediátormi v procese podávania sťažností a pri ich odporúčaní na podporné služby
- Poznatky o kultúrnych rozdieloch a o tom, ako sa s nimi vyrovnať v kontexte GBV
- Výrazne chýba protokol o spolupráci a konzultáciách s rómskymi mediátormi, v ktorom by boli vymedzené kroky a miesto, kde sa končí úloha a právomoc účastníkov.

- Väčšina odborníkov v oblasti RPN buď nikdy nespolupracovala s rómskymi sprostredkovateľmi/neziskovými organizáciami, alebo s nimi spolupracovala len veľmi zriedkavo.
- Zdôraznili tiež význam systematických osvedčených postupov a špecifických metodík na pomoc rómskym ženám, ktoré sú obeťami rodovo podmieneného násilia a ktoré doteraz nie sú pre mediátorov dostupné.
- Všetci účastníci sa domnievajú, že rómski mediátori môžu a musia byť zapojení do procesu, najmä pri prvom kontakte s obeťou, ale aj pri ďalších krokoch, ak je to potrebné.
- Všetky vyššie uvedené skutočnosti naznačujú nevyhnutnosť vytvorenia protokolu o spolupráci s jasnými postupnými úlohami a jurisdikciami, na ktoré by mali byť vyškolení rómski mediátori ako aj odborníci na RPN, čo by zahŕňalo etický kódex pre otázky intervencie v procese, aby sa predišlo sekundárnej viktimizácii a

zneužitiu obete akýmkoľvek spôsobom. Práve toto je podľa všetkých odborníkov na RPN najväčší nedostatok pri účinnej podpore rómskych žien, ktoré sa stali obeťami, a v budúcnosti sa môže ukázať ako jeden z najlepších postupov.

3.2 Zhrnutie výsledkov z organizovanej fókusovej skupiny / rozhovorov s rómskymi mediátormi

Fokusové skupiny sa uskutočnili vo všetkých šiestich (6) implementujúcich krajinách (Nemecko, Grécko, Írsko, Severné Macedónsko, Slovensko, Španielsko) Stretnutia/rozhovory s rómskymi mediátormi v rámci fokusovej skupiny sa uskutočnili prostredníctvom osobných a/alebo hybridných stretnutí v období od marca do júla 2024. Celkovo sa na stretnutiach zúčastnilo najmenej päťdesiat (50) rómskych mediátorov(žien a mužov), ktorých cieľom bolo identifikovať potreby odbornej prípravy a nedostatky v zručnostiach rómskych mediátorov, aby mohli účinne pracovať s rómskymi ženami, ktoré sa stali obeťami rodovo podmieneného násilia, a odborníkmi na rodovo podmienené násilie s cieľom nasmerovať ich na vhodné služby slúžiace na ohlásenie, podporu a poradenstvo pre obete rodovo podmieneného násilia.

Pokiaľ ide o ich pracovné skúsenosti ako rómskych mediátorov (vo všeobecnosti):

- Väčšina účastníkov pracuje v oblasti rómskeho mediátorstva viac ako 5 rokov. Väčšinou sa jedná o zamestnancov samosprávy alebo regionálnych orgánov, alebo rómskych mediátorov, ktorí pracujú prostredníctvom programov mimovládnych organizácií.

Pokiaľ ide o ich pracovné skúsenosti ako rómskych mediátorov pracujúcich s rómskymi ženami, ktoré sa stali obeťami rodovo podmieneného násilia:

- Väčšina respondentov, ako uviedli na základe vlastných skúseností a angažovanosti v rómskej komunite, často nepodporuje a nevedie rómske ženy, ktoré sú obeťami rodovo podmieneného násilia alebo sú ohrozené incidentmi rodovo podmieneného násilia, aby sa obrátili na príslušné služby a získali psychosociálnu podporu, pomoc a poradenstvo, pretože:

- ➢ Väčšina rómskych žien si neuvedomuje, že sú vystavené akejkoľvek forme rodovo podmieneného násilia. Výnimkou sú ženy s vyššou vzdelanostnou a životnou úrovňou alebo tie, ktoré žijú v oblastiach s vyšším stupňom sociálnej integrácie.

- Pokiaľ ide o výzvy a prekážky, ktorým čelia rómske ženy, ktoré sú obeťami rodovo podmieneného násilia alebo sú ohrozené incidentmi rodovo podmieneného násilia, aby sa dostali k príslušným podporným a poradenským službám (alebo počas konania), rómski mediátori uviedli nasledovné:

➢ Finančná závislosť od manžela alebo všeobecne od rodiny

➢ Nedostatočná podpora

➢ Vnímané predsudky v rómskej komunite voči ženám, ktoré reagujú na správanie svojich manželov

➢ Ich stigmatizácia zo strany komunity a rodiny

➢ Psychické a fyzické násilie

➢ Ľahostajnosť, sociálne vylúčenie a rasistické postoje, ktorým sú vystavené, keď sa pokúšajú kontaktovať takéto služby.

➢ Vyhrážky a psychické násilie zo strany manžela a rodiny

➢ Neskúsenosť a nedostatočná odborná príprava týchto služieb v oblasti rómskej komunity.

➢ V azylových centrách je starostlivosť o obete krátka, zvyčajne od 3 do 6 mesiacov alebo maximálne do 1 roka, bez nadväzujúcej dodatočnej podpory.

- Všetci rómski mediátori uviedli, že im chýbajú základné zručnosti a vládny systém podpory v ich snahe sprostredkovať týmto zraniteľným sociálnym skupinám kontakt s príslušnými službami, pretože neboli riadne vyškolení a podporovaní. Základné zručnosti a systém štátnej podpory, ktoré im chýbajú, sú tieto:

➢ Spôsoby prístupu k službám a ich fungovanie

➢ Spôsoby, akými by mohli podporovať obete počas poskytovania podpory z týchto služieb

➢ Legislatívne opatrenia, ktoré zabezpečujú ich práva a prístup k podporným službám.

- ➢ Inštitucionalizácia profesie rómskeho mediátora, keďže jeho dlhodobé pôsobenie v príslušných podporných službách pre týrané ženy by významne prispela k boju proti uvedeným prípadom

- Všetci rómski mediátori poukázali na vážnu potrebu primeranej odbornej prípravy nielen pre nich, ale aj pre odborníkov/centrá podpory pre obete RPN, a na potrebu lepšej spolupráce medzi nimi a odborníkmi.
- Rómski mediátori tiež uviedli, že by mohli podporiť odborníkov poskytujúcich podporu, starostlivosť a poradenstvo obetiam týmito spôsobmi:
  - ➢ Pri oslovovaní komunity a všeobecnej podpore obete počas celého procesu, a zároveň pôsobení ako komunikačný a konzultačný most medzi obeťou a príslušnými službami.
  - ➢ Pôsobiť ako pozitívny vzor (najmä rómske mediátorky).
  - ➢ Pomáhať pri realizácii a organizácii programov/kampaní na zvyšovanie povedomia o násilí páchanom na ženách zameraných na rómske ženy.

3.3 Zhrnutie výsledkov online dotazníkov pre odborníkov na problematiku RPN

Online prieskum vo všetkých šiestich (6) implementujúcich krajinách (Nemecko, Grécko, Írsko, Severné Macedónsko, Slovensko, Španielsko) sa uskutočnil pomocou online dotazníka v období od marca do júla 2024. Prieskumu sa zúčastnilo celkovo najmenej päťdesiat (50) odborníkov na problematiku rodovo podmieneného násilia, ktorého cieľom bolo identifikovať ich potreby v oblasti odbornej prípravy a nedostatky v zručnostiach tak, aby mohli účinne spolupracovať s rómskymi mediátormi pri podpore a poradenstve rómskym ženám, ktoré sa stali obeťami rodovo podmieneného násilia.

Predchádzajúce skúsenosti s podporou rómskych žien, ktoré sa stali obeťami RPN, a žien, ktoré sa stali obeťami RPN vo všeobecnosti: Viac ako polovica účastníkov poskytuje podporu rómskym ženám - obetiam RPN a ženám - obetiam RPN vo všeobecnosti viac ako 7 rokov.

Je dôležité spomenúť, že prevažná väčšina sa zhoduje na tom, že programy odbornej prípravy, ako je RoW Power, sú potrebné pre odborníkov v oblasti RPN, aby sa špecializovali na poskytovanie služieb rómskym ženám, ktoré sú obeťami rodovo

podmieneného násilia, a aby sa naučili pracovať aj s rómskymi mediátormi. Podľa analýzy takéto programy považujú za veľmi cenné a užitočné.

Ich pripravenosť primerane podporiť rómske ženy, ktoré sa stali obeťami RPN, je zrejmá z nasledujúcich údajov získaných z online prieskumu:

- **Osobný názor na ich schopnosť primerane podporiť rómske ženy, ktoré sa stali obeťami RPN**: Väčšina odborníkov na RPN sa domnieva, že nie sú pripravení dostatočne reagovať na ich podporu.
  - ➢ Hlavným dôvodom je, že hoci väčšina účastníkov z radov odborníkov na problematiku RPN má dostatočné pracovné skúsenosti v oblasti podporných a poradenských služieb pre obete RPN, nikto z nich nemal predchádzajúce vzdelanie alebo odbornú prípravu v oblasti psychologickej, poradenskej a inej podpory špecializovanej na rómske ženy, v oblasti práce s rómskymi mediátormi alebo v oblasti rómskej kultúry a jazyka.
  - ➢ Ďalším dôležitým dôvodom je neznalosť takýchto špecializovaných školení/vzdelávania. Konkrétne, takmer žiadna z účastníčok nevie o vzdelávacích programoch pre odborníkov v oblasti RPN, pokiaľ ide o ich špecializáciu na podporu rómskych žien.
- **Predchádzajúca spolupráca s rómskymi sprostredkovateľmi/rómskymi organizáciami:** Viac ako polovica respondentiek predtým nespolupracovala s rómskymi mediátormi alebo rómskymi organizáciami na podpore a poradenstve rómskym ženám, ktoré sa stali obeťami RPN. Aj tí niekoľkí, ktorí už spolupracovali s rómskymi mediátormi, tak urobili len niekoľkokrát a veľmi zriedkavo.
- **Znalosť služieb, ktoré sú rómski mediátori schopní poskytnúť obetiam RPN:** Väčšina účastníkov sa domnieva, že nemá vedomosti a zručnosti o spolupráci s rómskymi mediátormi, ktorí by poskytovali služby rómskym ženám - obetiam RPN.
- **znalosť rómskeho jazyka a kultúry:** Takmer všetci odborníci na RPN sa domnievajú, že nemajú vedomosti a zručnosti špecificky k práci s rómskymi mediátormi, ktorí by pomáhali ženám - obetiam RPN z marginalizovaných skupín, a zároveň odborníci na RPN nepoznajú ani rómsky jazyk a kultúrne rozdiely a nie sú informovaní o školeniach týkajúcich sa rómskej kultúry a sociálneho začlenenia.

Uvedené nedostatky odborníkov na RPN opäť zdôrazňujú význam účinnej spolupráce medzi odborníkmi a rómskymi mediátormi. Príznačné sú aj odpovede účastníkov z radov

expertov na RPN, týkajúce sa ťažkostí, s ktorými sa stretávajú pri svojom úsilí o podporu. A to konkrétne:

- ➢ Všetci odborníci na RPN uviedli:
  - Jazykové a kultúrne bariéry ako hlavný dôvod neefektívnej komunikácie a spojenia s cieľovou skupinou. Írski odborníci na problematiku RPN potvrdzujú, že od spolupráce s kultúrnymi mediátormi preklenuli komunikačnú priepasť medzi nimi a rómskymi ženami - obeťami RPN
  - Obmedzená ochota žien prijímať podporu a rady od agentúr a úradov, pretože nevedia, komu môžu dôverovať, a boja sa. Súvisí to aj s neschopnosťou odborníkov v oblasti RPN analyzovať ženy, ktoré nemajú ucelenú predstavu, čo im môžu ponúknuť, čo vedie k falošným očakávaniam a zníženej ochote spolupracovať
  - Nedostatočné zručnosti odborníkov v oblasti RPN pri oslovovaní tejto zraniteľnej sociálnej skupiny

- ➢ Niektorí tiež spomenuli:
  - Právne medzery
  - Chýbajúci systematický mechanizmus zvyšujúci informovanosť rómskych žien a protokol o opatreniach a riešení ich prípadov

3.4 Zhrnutie výsledkov online dotazníkov pre rómskych mediátorov

Online prieskum vo všetkých šiestich (6) implementujúcich krajinách (Nemecko, Grécko, Írsko, Severné Macedónsko, Slovensko, Španielsko) sa uskutočnil pomocou online dotazníka v období od marca do júna 2024. Prieskumu sa zúčastnilo celkovo najmenej päťdesiat (50) rómskych mediátorov a jeho cieľom bolo identifikovať potreby odbornej prípravy a nedostatky v zručnostiach rómskych mediátorov, aby mohli účinne pracovať s rómskymi ženami, ktoré sa stali obeťami rodovo podmieneného násilia, a nasmerovať ich k využitiu vhodných služieb týkajúcich sa nahlasovania, podpory a poradenstva obetiam rodovo podmieneného násilia.

Pokiaľ ide o predchádzajúcu účasť na školeniach:

- V tejto chvíli neboli medzi partnerskými krajinami zistené žiadne rozdiely. Konkrétne, všetci rómski mediátori, ktorí sa zúčastnili dotazníka, sa už zúčastnili školení relevantných pre oblasť projektu RoW Power, ako napríklad: práva žien, rodovo podmienené násilie, sociálna a kultúrna podpora, psychológia atď.

Pokiaľ ide o ich pracovné skúsenosti ako rómskych mediátorov:

- Polovica účastníkov pracuje v oblasti mediátorstva v rómskych skupinách viac ako 5 rokov.

Všetci účastníci sa zhodli na tom, že program odbornej prípravy zameraný na zlepšenie zručností rómskych mediátorov, aby mohli pomôcť rómskym ženám, ktoré sú obeťami RPN alebo sú ohrozené RPN, dostať sa k vhodným podporným a poradenským službám v oblasti OSV a pomôcť im pri poskytovaní služieb, by bol cenný a užitočný a je nanajvyš potrebný.

Indikatívne faktory, v ktorých sú zjavné nedostatky účastníkov a ktoré podnietili ich osobnú potrebu ďalšej odbornej prípravy na účinnejšiu podporu rómskych žien, ktoré sa stali obeťami RPN, sú tieto:

Znalosť príslušného školenia: Viac ako polovica účastníkov sa necíti byť dostatočne vyškolená a vzdelaná, aby mohla pomáhať a podporovať rómske ženy, ktoré sa stali obeťami násilia. Všetky z nich sa domnievajú, že programy a školenia, ako napríklad RoW Power, by im mohli pomôcť zlepšiť ich mediačné zručnosti v tejto problematike.

Znalosť organizácií a podporných štruktúr pre ženy, ktoré sa stali obeťami RPN: menej ako polovica účastníčok dokázala vymenovať kratší zoznam takýchto organizácií.

Predchádzajúca spolupráca s týmito organizáciami/podpornými štruktúrami a profesionálmi v oblasti RPN pre ženy, ktoré sa stali obeťami RPN, a frekvencia: Z uvedeného percenta rómskych mediátorov vyplýva, že v minulosti podobným typom organizácií spolupracovala len malá vzorka, v dôsledku čoho je frekvencia spolupráce zriedkavá. Ak ale daná spolupráca prebehla, účastníci zdôraznili jej prínos.

Znalosť organizácií/agentúr, ktoré ponúkajú školenia o rodovo podmienenom násilí a o tom, ako by sa k nemu mali správať rómski mediátori: Viac ako polovica

účastníkov nevie o programoch/školeniach, ktoré bojujú proti rodovo podmienenému násiliu.

Mediačné zručnosti v oblasti psychosociálnej podpory a poradenstva pre rómske ženy - obete RPN: Menej ako polovica rómskych mediátorov získala potrebné mediačné zručnosti na to, aby mohli dostatočne podporovať obete RPN. Niektoré zo zručností, ktoré uvádzali, boli: schopnosť a vedomosť identifikovať incidenty, schopnosť vytvárať vzťahy založené na dôvere s cieľom otvoriť sa a dôverovať, aby bolo možné odkázať alebo stanoviť hranice (v závislosti od incidentu), empatia, zručnosť vytvárať rovnováhu a poradenstvo pre rodinných príslušníkov, aktívne počúvanie.

Oboznámenie sa so všetkými druhmi podpory, ktorú príslušné štruktúry poskytujú obetiam RPN: Iba približne traja (3) z desiatich (10) rómskych mediátorov vo všetkých partnerských krajinách boli schopní uviesť všetky druhy podpory, ktoré môžu obetiam RPN ponúknuť organizácie a štruktúry zaoberajúce sa touto problematikou.
Frekvencia informovania a účasť na príslušných vzdelávacích programoch: Iba polovica účastníkov sa zúčastňuje na tomto druhu školení dostatočne prípadne príležitostne a obohacuje si svoje vedomosti/zručnosti.

Podľa odpovedí účastníčok sú veľmi dôležité hlavné prekážky, ktorým čelia rómske ženy pri snahe získať prístup k službám podpory a starostlivosti pre obete RPN: Všetky uviedli primárne:

- Nedostatok informácií o príslušných štruktúrach
- Nedostatok vzdelania
- Rasistické postoje, ktorými trpia pri pokuse o kontakt s verejnými službami
- Stigmatizácia, sociálne vylúčenie

Niektorí tiež spomenuli:

- Jazykové bariéry
- Finančná závislosť od manžela
- Strach, že sa im nedostane primeranej pozornosti a podpory, pretože sú Rómky
- Neschopnosť vnímať násilný čin ako rodovo podmienené násilie

4. Závery/odporúčania a navrhované matice vzdelávacích cieľov pre rómskych mediátorov a odborníkov v oblasti RPN

Z uvedeného prieskumu a údajov získaných zo šiestich (6) zúčastnených krajín (Nemecko, Grécko, Írsko, Severné Macedónsko, Slovensko, Španielsko) možno vyvodiť tieto závery:

- Roztrieštenosť vykonávania akejkoľvek politiky boja proti rodovo podmienenému násiliu je dôsledkom osobitosti a intenzity rodovo podmieneného násilia v rómskej komunite a zasluhuje si osobitnú pozornosť a starostlivosť
    - Príčiny všetkých uvedených problémov sú:
        - ➢ zriedkavá alebo žiadna spolupráca medzi dvoma hlavnými aktérmi, odborníkmi na problematiku násilia páchaného na ženách a rómskymi mediátormi, ktorí môžu účinne podporovať rómske ženy - obete násilia páchaného na ženách.
        - ➢ ich nedostatočná spolupráca je dôsledkom ich nedostatočných znalostí, zručností a kontaktov s rómskou komunitou (v prípade odborníkov na problematiku násilia páchaného na ženách) a ich neznalosti problematiky rodovo podmieneného násilia a prístupu obetí (v prípade rómskych mediátorov). Taktiež skutočnosť, že odborníci na RPN presne nepoznajú rozsah činnosti a služieb, ktoré poskytujú rómski mediátori, a rómski mediátori nie úplne chápu, čo môžu štruktúry a experti poskytnúť obeti RPN.
- Odporúčania:
    - ➢ Zo všetkých uvedených skutočností je zrejmé, že odborníci v oblasti RPN aj rómski mediátori by mali byť vyškolení, aby mohli navzájom účinne spolupracovať. Rovnako tak aj posilnenie vedomostí a zručností tam, kde je to potrebné.
    - ➢ Účinnosť ich spolupráce možno dosiahnuť vypracovaním protokolu o spolupráci, na ktorý sa budú spoliehať pri poskytovaní svojich služieb rómskym ženám, ktoré sa stali obeťami RPN.

➢ Veľký význam má aj posilnenie postavenia samotných rómskych žien a informovanosť širšej rómskej komunity, a to nielen žien, o problematike rodovo podmieneného násilia.

Matica vzdelávacích cieľov pre odborníkov v oblasti RPN

Znalosti	Zručnosti	Postoj
Znalosti o tom, ako spolupracovať s rómskymi mediátormi v procese i) prijímania a zaznamenávania prípadu RPN	Zručnosti spoločnej spolupráce, diskusie a koordinácie s rómskymi mediátormi pri prekonávaní jazykových problémov a problémov s porozumením a kultúrnymi rozdielmi obetí v procese (i) prijímania a zaznamenávania incidentu RPN	Otvorenosť voči spolupráci a koordinácii s rómskymi sprostredkovateľmi a rešpektovanie ich úlohy
Poznatky o ich spolupráci s rómskymi mediátormi v procesoch ii) poskytovania psychologickej podpory obetiam	Zručnosti spoločnej spolupráce, diskusie a koordinácie s rómskymi mediátormi pri prekonávaní jazykových, zrozumiteľných a kultúrnych rozdielov obetí v procese ii) poskytovania psychologickej podpory obetiam	Otvorenosť voči spolupráci a koordinácii s rómskymi sprostredkovateľmi a rešpektovanie ich úlohy
Poznatky týkajúce sa spolupráce s rómskymi mediátormi v procesoch (iii) poskytovania poradenstva v oblasti RPN	Zručnosti spoločnej spolupráce, diskusie a koordinácie s rómskymi mediátormi pri prekonávaní jazykových, porozumenia a kultúrnych rozdielov obetí v procese (iii) poradenstva v otázkach RPN	Otvorenosť voči spolupráci a koordinácii s rómskymi sprostredkovateľmi a rešpektovanie ich úlohy

Poznatky týkajúce sa ich spolupráce s rómskymi mediátormi v procesoch iv) poskytovania právneho poradenstva obetiam RPN	Zručnosti spoločnej spolupráce, diskusie a koordinácie s rómskymi mediátormi pri prekonávaní jazykových problémov a problémov s porozumením a kultúrnymi rozdielmi obetí v procese iv) poskytovania právneho poradenstva obetiam RPN	Otvorenosť voči spolupráci a koordinácii s rómskymi sprostredkovateľmi a rešpektovanie ich úlohy
Poznatky o otázkach intesekcionality a viacnásobnej zraniteľnosti, vylučujúcich výzvach a sociálno-ekonomických podmienkach, ktoré ovplyvňujú rómske ženy v rómskych komunitách [bývanie, nezamestnanosť, chudoba a nízka miera ekonomickej nezávislosti, nedostatočné vzdelanie].	Zručnosti na riešenie alebo zmiernenie viacnásobnej zraniteľnosti súvisiacej so sociálno-ekonomickým vylúčením a výzvami, ktoré umožňujú zohľadniť tieto podmienky pri posudzovaní rómskych obetí, poskytovaní poradenstva rómskym obetiam a zostavovaní plánov a riešení s obeťami	Zvyšovanie povedomia o problémoch zraniteľnosti rómskych žien - obetí, prejavovanie trpezlivosti, starostlivosti a sústredenosti s cieľom čo najlepšie im slúžiť s ohľadom na ich špecifické charakteristiky.
Znalosť kultúrneho vzdelávania o otázkach súvisiacich s intersekcionalitou a postavením rómskych žien v ich komunitách, tradíciách, nepísaných zákonoch a sociálnych podmienkach, v ktorých žijú [postavenie žien, nepísané zákony, tresty, normalizácia násilia, strach a tlak zo strany rodiny a komunity, tabu a nedostatok dôvery v úrady, inštitúcie a políciu.	Zručnosti na riešenie alebo zmiernenie viacnásobnej zraniteľnosti súvisiacej so sociálno-ekonomickým vylúčením a výzvami, ktoré umožňujú zohľadniť tieto podmienky pri vyšetrovaní rómskych obetí, poradenstve rómskym obetiam a pri zostavovaní plánov a riešení spolu s obeťami	Zvýšené povedomie o prekážkach a vylúčení, ktorým čelia rómske ženy, a pripravenosť slúžiť im čo najlepšie.

Znalosti o prispôsobenej komunikácii v kontexte RPN so zraniteľnou, znevýhodnenou, nedostatočne vzdelanou a viacnásobne vylúčenou skupinou, akou sú rómske ženy	Komunikačné zručnosti s rómskymi ženami a vedenie prípadov rómskych žien	Otvorenosť voči komunikácii prispôsobenej potrebám vylúčenej skupiny
Poznatky o organizovanom protokole spolupráce medzi odborníkmi na problematiku OZP a rómskymi mediátormi, definované úlohy a právomoci	Zručnosti prispôsobiť sa svojej úlohe a konať spoločne s rešpektom a ústretovosťou v úlohe mediátora	Otvorenosť a citlivosť voči dodržiavaniu protokolu o spolupráci

Matica cieľov vzdelávania pre rómskych mediátorov

Znalosti	**Zručnosti**	**Postoj**
Základné vedomosti o rôznych druhoch RPN, ktoré ustanovuje Istanbulský dohovor	Znalosť identifikovať, jasne hovoriť a klásť otázky alebo diskutovať o objasneniach týkajúcich sa konkrétnych druhov RPN.	Informovanosť a zvýšený záujem o hlavné druhy RPN a ich dôsledky pre obete.
Základné znalosti o fungovaní a službách, ktoré ponúka ženská poradňa centra starostlivosti o obete RPN	Vedieť jasne a jednoducho opísať, aké oddelenia a aké služby ponúka ženská poradňa/centrum starostlivosti o obete RPN.	Zvyšovanie povedomia a záujmu o služby, ktoré ponúkajú centrá pre obete násilia na ženách, a lepšia a zrozumiteľnejšia komunikácia s obeťami.

Základy slovnej zásoby definícií a pojmov súvisiacich so základnými postupmi prevencie a reakcie na incidenty súvisiace s RPN, ako aj slovnej zásoby, ktorú v tomto procese používajú odborníci na OOP voči samotným obetiam.	Znalosť používať a vysvetliť obetiam špecifické definície a informácie potrebné v procese reakcie na incident RPN a poskytovania starostlivosti a pomoci obetiam, ak je to potrebné/vyžiadané	Poznatky k odbornému slovníku a definíciam RPN, aby sa mohli čo najlepšie použiť a zároveň vysvetliť obetiam, ak je to potrebné/vyžiadané.
Kľúčové otázky kódexu správania, etiky, dôvernosti a diskrétnosti pri riešení prípadov rodovo podmieneného násilia a pri ich spolupráci a komunikácii [verbálnej a neverbálnej] s obeťami	Schopnosť dodržiavať etický kódex a dôvernosť, dôverne zaobchádzať s citlivými informáciami týkajúcimi sa obetí a komunikovať s obeťami s rešpektom bez toho, aby ich neúmyselne traumatizoval alebo zneužil. Poskytovať alebo žiadať presné informácie, nevyvodzovať alebo nepridávať informácie, ktoré obeť nepovedala, neodsudzovať obeť, nesnažiť sa nahrádzať iné úlohy, neovplyvňovať rozhodnutia obete.	Otvorenosť, hlbšie pochopenie a záväzok k potrebe dodržiavať etický kódex, etiku, dôvernosť a diskrétnosť, ktoré existujú v rámci riešenia problematiky RPN.
Špecifické znalosti o tom, ako spolupracovať s odborníkmi na problematiku RPN v procese i) prijímania a zaznamenávania prípadov RPN	Zručnosti spoločnej spolupráce, diskusie a koordinácie s odborníkmi na RPN pri prekonávaní jazyka a problémov s porozumením a kultúrnymi rozdielmi obetí v procese (i) zaznamenávania incidentu RPN	Otvorenosť voči spolupráci a koordinácii s odborníkmi na problematiku RPN a rešpektovanie ich úlohy

Špecifické znalosti o tom, ako spolupracovať s odborníkmi na problematiku RPN v procese (ii) poskytovania psychologickej podpory obetiam	Zručnosti spoločnej spolupráce, diskusie a koordinácie s odborníkmi na problematiku RPN pri prekonávaní jazykových problémov a problémov s porozumením a kultúrnymi rozdielmi obetí v procese ii) poskytovania psychologickej podpory obetiam	Otvorenosť voči spolupráci a koordinácii s odborníkmi na problematiku RPN a rešpektovanie ich úlohy
Špecifické znalosti o tom, ako spolupracovať s odborníkmi na problematiku RPN v procese (iii) poskytovania poradenstva v oblasti RPN	Zručnosti spoločnej spolupráce, diskusie a koordinácie s odborníkmi na problematiku RPN pri prekonávaní jazykových problémov a problémov s porozumením a kultúrnymi rozdielmi obetí v procese (iii) poskytovania poradenstva v oblasti RPN	Otvorenosť voči spolupráci a koordinácii s odborníkmi na problematiku RPN a rešpektovanie ich úlohy
Špecifické znalosti o tom, ako spolupracovať s odborníkmi na problematiku násilia v rodine v procese (iv) poskytovania právneho poradenstva obetiam násilia v rodine	Zručnosti v oblasti spoločnej spolupráce, diskusie a koordinácie s odborníkmi na RPN pri prekonávaní jazykových problémov a problémov s porozumením a kultúrnymi rozdielmi obetí v procese iv) poskytovania právneho poradenstva obetiam RPN	Otvorenosť voči spolupráci a koordinácii s odborníkmi na problematiku RPN a rešpektovanie ich úlohy

Poznatky o organizovanom protokole spolupráce medzi odborníkmi na problematiku RPN a rómskymi mediátormi, definované úlohy a právomoci	Zručnosti prispôsobiť sa svojej úlohe a konať spoločne rešpektujúcim a citlivým spôsobom v úlohe odborníkov v oblasti RPN	Otvorenosť a citlivosť voči dodržiavaniu protokolu o spolupráci

R•W-P•WER

Enhancing support for Roma women victims of GBV

Co-funded by
the European Union

CC BY NC SA

Financované Európskou úniou. Vyjadrené názory a postoje sú názormi a vyhláseniami autora(-ov) a nemusia nevyhnutne odrážať názory a stanoviská Európskej únie alebo Európskej výkonnej agentúry pre vzdelávanie a kultúru (EACEA). Európska únia ani EACEA za ne nepreberajú žiadnu zodpovednosť 2023-1-DE02-KA220-ADU-000155228